

АНОТАЦІЯ

Андрусяк М. Я. «Вербалізація бінарності рис характеру людини порівняльними фразеологізмами сучасної німецької мови»

Дипломна робота другого (магістерського) рівня вищої освіти. На правах рукопису. Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізація 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2023.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню особливостей вербалізації бінарності рис та ознак характеру людини порівняльними фразеологізмами німецької мови. Бінарність є універсальною властивістю не тільки предметів і явищ навколишнього світу, але й людини, її рис та ознак.

Актуальність даного дослідження зумовлена загальними тенденціями мовознавства до вивчення людини та її опису різноманітними мовними засобами, зокрема і фразеологізмами.

Об'єктом дослідження у магістерській роботі є: порівняльні фразеологізми німецької мови, які вербалізують бінарність рис характеру людини

Дослідження таких мовних одиниць розширює наше розуміння особливостей психології, ментальності та світорозуміння людини в німецькомовній картині світу. Воно не тільки сприяє поліпшенню комунікації, але й розширює наше розуміння взаємодії таких феноменів, як людина, мова і культура.

Робота пропонує глибше розуміння значущості бінарності рис характеру людини крізь призму порівняльних фразеологізмів та вказує на необхідність подальших досліджень.

Ключові слова: порівняльний фразеологізм, бінарність, бінарна опозиція, бінарний концепт, мовна картина світу.

ZUSAMMENFASSUNG

Andrusiak M. J. «Verbalisierung der Binarität von Charaktereigenschaften einer Person durch vergleichbare Phraseologismen im modernen Deutsch». Manuskript. Masterarbeit im Fachbereich 035 – Philologie, 035.043 Germanische Sprachen und Literaturen (inkl. Dolmetschen), die erste Sprache – Deutsch. W. Stefanyk-Vorkarpatenuniversität, Iwano-Frankiwnsk, 2023.

Die Masterarbeit widmet sich der Untersuchung der Besonderheiten der Verbalisierung der Binarität von Merkmalen und Eigenschaften des menschlichen Charakters durch vergleichbare Phraseologismen in der deutschen Sprache. Binarität ist nicht nur eine universelle Eigenschaft von Objekten und Phänomenen der Umgebung, sondern auch des Menschen, seiner Merkmale und Eigenschaften.

Die Relevanz dieser Studie ergibt sich aus den allgemeinen Tendenzen der Linguistik, den Menschen und seine Vielfalt mit verschiedenen sprachlichen Mitteln, insbesondere Phraseologismen, zu erforschen.

Der Forschungsgegenstand dieser Masterarbeit umfasst vergleichbare Phraseologismen der deutschen Sprache, die die Binarität von Charaktereigenschaften einer Person verbalisieren.

Die Untersuchung solcher sprachlicher Einheiten erweitert unser Verständnis für die Besonderheiten der Psychologie, Mentalität und Selbstwahrnehmung des Menschen in der deutschsprachigen Weltanschauung. Sie trägt nicht nur zur Verbesserung der Kommunikation bei, sondern erweitert auch unser Verständnis für die Wechselwirkung von Phänomenen wie Mensch, Sprache und Kultur.

Die Arbeit bietet eine tiefere Einsicht in die Bedeutung der Binarität von Charaktereigenschaften einer Person durch die Linse vergleichbarer Phraseologismen und weist auf die Notwendigkeit weiterer Forschung hin.

Schlagwörter: vergleichbarer Phraseologismus, Binarität, binäre Opposition, binäres Konzept, sprachliches Weltbild.

**Вербалізація бінарності рис характеру людини
порівняльними фразеологізмами сучасної німецької мови**

ЗМІСТ

Анотації..... 2

Вступ 6

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Бінарність як універсальна ознака навколишньої дійсності та її відображення у мовній картині світу... 9

1.2. Бінарність рис та ознак людини як ключового фрагменту мовної картини світу... 14

1.3. Репрезентація бінарності рис та ознак людини за допомогою фразеологічних одиниць22

1.4. Порівняльні фразеологізми як мовні засоби у вербалізації рис та ознак людини та їх бінарності..... 28

Висновки до Розділу 1..... 32

**РОЗДІЛ 2. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ БІНАРНОСТІ РИС ХАРАКТЕРУ ЛЮДИНИ
ПОРІВНЯЛЬНИМИ ФРАЗЕОЛОГІЗМАМИ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ
МОВИ**

2.1. Риси характеру людини та їх класифікація 35

2.2. Порівняльні фразеологізми, що вербалізують бінарність особистісних рис характеру людини41

2.3. Порівняльні фразеологізми, що вербалізують бінарність рис характеру людини в ставленні до інших осіб.....49

2.4. Порівняльні фразеологізми, що вербалізують бінарність ставлення людини до праці 56

2.5. Порівняльні фразеологізми, що виражають вербалізують бінарність мовленнєвих особливостей людини та її ставлення до майна та матеріальних цінностей..... 62

Висновки до Розділу 2..... 67

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ 70

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 73

Вступ

Бінарність рис характеру відкриває перед нами мозаїку людської ідентичності. У світі, де суперечності та протилежності є невід'ємною частиною нашого існування, дослідження бінарних рис характеру людини набуває особливої актуальності.

Бінарність – універсальна ознака, спосіб сприйняття та опису навколишньої дійсності. За допомогою бінарності наша свідомість моделює світ, що знаходить своє відображення в мові. З одного боку, людина усвідомлює єдність, цілісність світу, а з іншого – сприймає його в межах двох полюсів: позитивного й негативного, світлого й темного, свого й чужого тощо. Бінарність сприймається людською свідомістю, а також відображається у мові за допомогою мовних одиниць. Яскравим прикладом таких мовних одиниць є фразеологізми, які є важливим засобом вербалізації бінарності у сучасній німецькій мові. Ці фразеологізми допомагають нам краще зрозуміти різні аспекти людського характеру і відношень між людьми. Вони розкривають протилежність та взаємозв'язок різних якостей та рис характеру, що дозволяє нам отримати глибше уявлення про людську природу.

Фразеологія - віддзеркалення духу мови та культури, стоїть перед нами як невичерпне джерело виразності та унікальності. Ця галузь лінгвістики дозволяє нам поглиблено розуміти та відчувати сенс кожного виразу, якими ми послуговуємося в повсякденному мовленні. Фразеологія, наче код розмовної та писемної традиції, відкриває перед нами вікно в минуле, яке розкриває таємниці культурної спадщини, передаючи нам глибину значень.

Актуальність даного дослідження зумовлена культурною унікальністю: фразеологізми є важливою складовою культурної спадщини. Вивчення порівняльних фразеологізмів німецької мови допомагає розкрити унікальні риси німецької культури та їх відображення у мовленні.

Дослідження вербалізації бінарності через фразеологію дозволяє краще зрозуміти, як концепти порівняльних рис характеру вбудовані в когнітивні структури мови та взаємодіють з іншими концептами.

Отже, **об'єктом** дослідження у магістерській роботі стали: порівняльні фразеологізми німецької мови, які позначають бінарність рис характеру людини.

Предметом дослідження у магістерській роботі є: вербалізація бінарних опозицій, які позначають риси характеру людини у фразеологізмах сучасної німецької мови.

Мета магістерської роботи – здійснити дослідження фразеологічного фонду німецької мови, що вербалізує бінарність рис характеру людини, охарактеризувати його комунікативно-лінгвістичні особливості.

Досягнення цієї мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- 1) окреслити теоретичні аспекти бінарності рис характеру людини;
- 2) максимально повно виявити склад фразеологічних одиниць, зафіксованих у словниках;
- 3) з'ясувати компонентний склад фразеологічних одиниць на позначення рис характеру людини;
- 4) проаналізувати бінарність рис та ознак людини як ключового фрагменту мовної картини світу;
- 5) дослідити бінарні опозиції, які позначають риси характеру людини.

Матеріалом дослідження є порівняльні фразеологізми німецької мови, що вербалізують бінарність рис характеру людини, виокремлені у результаті вибірки з фразеологічних словників німецької мови.

Структура дослідження: робота складається з переліку умовних скорочень, вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У вступі обґрунтовано вибір теми, її актуальність, визначено об'єкт і предмет дослідження, сформульовано мету і завдання, описано матеріал дослідження.

У першому розділі – теоретичному, ми описали бінарність як ознаку навколишньої дійсності, також дослідили як бінарність рис характеру людини репрезентується у фразеологічних одиницях.

У другому розділі – практичному, ми здійснили класифікацію рис характеру людини, а також досліджували як бінарність рис характеру людини вербалізується у порівняльних фразеологізмах німецької мови.

У висновках підсумовуються основні результати проведеного дослідження і окреслюються можливі напрямки подальшого дослідження.

Список використаних джерел налічує 47 позицій.

Загальні висновки

На основі проведеного дослідження можемо зробити такі висновки:

Мова, як і кожне суспільне явище, безперервно розвивається, разом із нею в постійному русі перебуває і її фразеологічний фонд. На природу походження фразеологізмів на позначення людського характеру впливає безпосередньо соціальний, культурний та історичний контекст німецькомовного суспільства. Зважаючи на це, фразеологізми можуть мати різне емоційне забарвлення в різні періоди часу та в різних соціальних прошарках. Сукупність усіх фразеологізмів німецької мови, які відображають життя в усіх його проявах, науковці називають фразеологічною картиною світу.

До мовних одиниць, які покликані виражати риси характеру людини, передусім належать фразеологічні одиниці. У нашому дослідженні ми розглядали саме порівняльні фразеологізми, оскільки вони становлять важливу складову для вербалізації бінарності рис характеру людини. Ці фразеологічні одиниці, будучи виразними та конкретними, грають ключову роль у вираженні аспектів особистості. Порівняльні фразеологізми не лише відтіняють бінарність рис характеру, але також вражають індивідуальні особливості кожного аспекту. Наприклад, фразеологізми, що порівнюють характерні якості людини з різними тваринами, розкривають не лише протилежності, але і глибокі аналогії в поведінці та характері. Наше дослідження підкреслило важливість контексту у визначенні точного значення фразеологічних одиниць. Одна й та ж фраза може набувати різних відтінків залежно від ситуації, в якій вона використовується.

У результаті дослідження бінарності рис характеру та їх вербалізації фразеологізмами німецької мови виявлено, що це є важливим елементом вивчення мовленнєвих та культурних аспектів особистості. Фразеологізми не лише віддзеркалюють культурні особливості, але й збагачують емоційний

потенціал мови та роблять вербалізацію бінарних рис характеру більш експресивною. Гнучкість у використанні фразеологізмів та їхній алегоричний характер вказують на те, що мовці володіють високим рівнем лінгвістичної компетентності та використовують мову як засіб для вираження глибоких концепцій та символів. Дослідження таких мовних одиниць не лише сприяє поліпшенню комунікації, але й розширює наше розуміння взаємодії мови, культури та психології в контексті бінарних рис характеру людини.

Дослідження підкреслило глибокий інтегративний характер вивчення мови, культури та психології. Фразеологізми німецької мови виявилися не просто лінгвістичними висловами, але й відображенням складного характеру людей та їхніх внутрішніх конфліктів. Використання фразеологізмів стало ключовим засобом для вираження та розуміння бінарності рис, притаманних людській особистості. Ці вислови виявили велику емоційність, алегоричність та гнучкість у використанні, що робить їх не лише мовними конструкціями, але й важливим культурним інструментом для вираження та розуміння внутрішнього світу людини. Дослідження фразеологічних одиниць німецької мови, спрямоване на бінарні риси характеру, підкреслило важливість вивчення мови як культурного явища, що відображає та формує психологічні та соціокультурні аспекти людського існування.

Порівняльні фразеологізми німецької мови є важливими мовними засобами для вивчення бінарності рис характеру людини, допомагаючи розкривати не тільки лінгвістичні, але й культурні та когнітивні аспекти цього складного явища.

Підсумовуючи наше дослідження, можна зазначити, що це напрямок вивчення є плідним для розуміння мовної експресії та культурного контексту. Наш аналіз дозволяє зрозуміти, які конкретні мовні засоби використовуються для вербалізації протилежних рис характеру та як це впливає на сприйняття особистості.

Поглиблене розуміння ролі фразеології у вираженні рис особистості може мати практичні застосування у лінгвістичній та культурній практиці, а також у вивченні взаємодії мови та психології. В цілому, наше дослідження відкриває шлях для подальших рефлексій та досліджень у цьому захоплюючому лінгвістичному напрямку.